

CONCEPT NOTULEN van de Algemene Vergadering van Triodos Bank N.V., gehouden op 17 mei 2019 in Tivoli Vredenburg te Utrecht

1. Opening

De voorzitter, de heer De Geus, opent de vergadering, heet de aanwezigen welkom en stelt de aanwezige leden van de Raad van Commissarissen voor, te weten mevrouw Oldenhof, de heer Page en de heer Boers. Helaas kan mevrouw Van der Lecq wegens persoonlijke omstandigheden niet aanwezig zijn.

De heer Philipp is per 28 februari jl. afgetreden als commissaris in verband met zijn benoeming als Staatssecretaris Financiën in de Duitse deelstaat Sleeswijk Holstein. Mevrouw Van der Weerdt is per 12 april jl. afgetreden in verband met haar kandidaatstelling als lid van de Raad van Bestuur.

Namens de Stichting Administratiekantoor Aandelen Triodos Bank ("SAAT") zijn in de zaal aanwezig mevrouw De Zwaan (voorzitter bestuur), de heer Lageweg, de heer Schoors en de heer Keller. Namens de Raad van Bestuur zijn aanwezig de heer Blom (voorzitter en CEO) en mevrouw Banga (COO). Wegens gezondheidsredenen is de heer Aeby (CFO) helaas niet in de gelegenheid de vergadering bij te wonen.

Namens de externe accountant PricewaterhouseCoopers is de heer Heuvelink verhinderd en is de tweede partner op het dossier aanwezig, te weten de heer Jansen. Daarnaast is de notaris van NautaDutilh, de heer Bossenbroek aanwezig. De heer Jansen zal een presentatie over de controlewerkzaamheden van de jaarrekening verzorgen.

De voorzitter wijst conform artikel 12, lid 12 van de statuten mevrouw Van der Velden als notulist aan. De concept notulen worden binnen drie maanden op de website van de bank geplaatst. In lijn met artikel 12 lid 13 van de statuten worden de notulen vastgesteld en getekend door de voorzitter, de notulist en de voorzitter van SAAT.

De voorzitter stelt vervolgens vast dat de oproep voor de vergadering conform artikel 12, lid 4 t/m 6 van de statuten van Triodos Bank heeft plaatsgevonden. De aankondiging van de vergadering is op 13 april 2019 in een landelijk verspreid dagblad gepubliceerd. Daarnaast hebben de aandeelhouder en alle certificaathouders een uitnodiging per e-mail of per post ontvangen. Verder hebben de agenda en de bijbehorende bijlagen ter inzage gelegen bij de bank en zijn ook op de website geplaatst. De voorzitter constateert daarmee dat in deze vergadering rechtsgeldige besluiten kunnen worden genomen. Als er over een voorstel wordt gestemd, dan gebeurt dit conform de toelichting bij dat punt zoals opgenomen in de toelichting op de agenda.

Per agendapunt zal er gelegenheid zijn tot het stellen van vragen, waarbij elke certificaathouder in eerste instantie één vraag per keer mag stellen. Indien een certificaathouder het woord wenst te voeren, wordt zij/hij verzocht alvast bij een microfoon te gaan staan. Alleen via de microfoon of via de live webcast kunnen vragen worden gesteld of opmerkingen worden gemaakt. De certificaathouders worden verzocht om, voor zij het woord nemen, duidelijk hun naam en woonplaats te noemen, ten behoeve van de notulen. Er is tijdens de pauze ook gelegenheid tot het stellen van vragen aan medewerkers van de bank bij de informatiedesk in de foyer.

2. Jaarverslag en jaarrekening 2018

De voorzitter geeft het woord aan de leden van de Raad van Bestuur, die ieder een deel van de presentatie over het afgelopen jaar voor hun rekening zullen nemen.

De heer Blom dankt de voorzitter en refereert aan de afwezigheid wegens gezondheidsredenen van de heer Aeby, lid van de Raad van Bestuur en CFO. De heer Blom wenst hem namens de Raad van Bestuur het allerbeste toe. In verband met zijn aftreden, zou dit de laatste vergadering zijn die de heer Aeby als bestuurslid zou bijwonen. Het afscheidsfeest dat vandaag zou plaatsvinden nadat de heer Aeby meer dan 25 jaar aan de bank heeft bijgedragen, wordt dan ook verplaatst naar een andere datum.

2a. Verslag van de Raad van Bestuur 2018

De heer Blom vervolgt dat het jaar 2018 voor Triodos Bank een jaar was van hoogtepunten, maar ook met ontwikkelingen die de nodige aandacht vragen. Een hoogtepunt was de verklaring van de financiële sector in Nederland dat zij zich, op initiatief van Triodos Bank, gebonden acht aan de klimaatdoelen van Parijs.

Een punt van toenemende zorg en inspanning betreft het feit dat van banken wordt verwacht dat zij de poortwachtersfunctie bij het accepteren van nieuwe klanten en het volgen van betaaltransacties van klanten goed en adequaat vervult. Omdat Triodos Bank niet voldoende up to date was, heeft dit geleid tot een aanwijzing van De Nederlandsche Bank, welke zeer serieus wordt genomen.

Triodos Bank staat als organisatie behoorlijk op spanning: enerzijds zijn er zeer veel mogelijkheden, waaronder het beïnvloeden van de maatschappelijke agenda, met name op het gebied van klimaat en de groei van duurzame kredietverlening, anderzijds dienen zaken actueel gehouden te worden met inachtneming van de regelgeving, hetgeen leidt tot additionele kosten. Deze spanning is ook merkbaar bij medewerkers. De heer Blom zal hierop nader ingaan bij agendapunt 2b.

De aanwijzing van De Nederlandsche Bank is het resultaat van het feit dat zij concrete tekortkomingen in de processen heeft geconstateerd tijdens een sectorbreed onderzoek bij banken in 2018. Door Triodos Bank zelf was ook geconstateerd dat zij achterliep met de aanpassingen in de klantscreeningprocessen en het monitoren van transacties door de aangescherpte wet- en regelgeving. Inmiddels is er goede progressie met de implementatie van het herstelplan. De Nederlandsche Bank volgt Triodos Bank hierin.

Triodos Bank Spanje heeft een boete gekregen van €174.000 vanwege het niet geheel voldoen aan regels omtrent informatieverstrekking aan potentiële hypotheekklanten. Het is de intentie om open over dergelijke incidenten te blijven communiceren. De reacties van de, overigens niet gedupeerde, klanten waren van positieve aard en niet beschuldigend, omdat de fout meteen gecorrigeerd werd.

Naast de toegenomen regelgeving is ook het monetaire klimaat niet eenvoudig. De aanhoudende lage rente, gecombineerd met een overvloedig aanbod van geld, is voor een bank als Triodos, die haar kredietverlening met spaargelden financiert, een extra belasting met het concurrerende goedkope geld van de centrale banken. Dit leidt tot een steeds krappere rentemarge is daarom een uitdaging voor het business model van de bank.

In dit kader is een nieuwe strategie opgesteld die gebaseerd is op het mobiliseren van meer slagkracht en efficiency door als één Europese bank te opereren. Mevrouw Banga zal later in de vergadering meer vertellen over de activiteiten van de business units in de verschillende landen. Op de website staat informatie over het programma en de strategie voor de komende jaren en de visie van Triodos Bank op de benodigde veranderingen in de financiële sector: de 'Change Finance' en de 'Finance Change'. Beiden zijn gerelateerd aan financiering van projecten.

De heer Blom geeft vervolgens het woord aan mevrouw Banga voor een nadere toelichting op de missie van Triodos Bank met betrekking tot onder andere de werking van 'Finance Change' en hoe met de nieuwe strategie antwoorden gevonden worden op de eerder genoemde uitdagingen. Mevrouw Banga refereert aan de strategie die wordt geschetst op slide 9 van de presentatie waarop drie cirkels, te weten het opereren als één bank, de impact in de producten en diensten centraal stellen en voortrekker zijn in duurzaam bankieren en investeren.

De eerste cirkel betreft het investeren in de sterkte van de eigen organisatie, en het opereren vanuit één visie. Door vanuit de unieke positie als de enige duurzame bank in Europa als één bank te opereren, worden de processen versterkt en de effectiviteit vergroot. Daarnaast zal Triodos Bank meer de focus leggen op het optimaliseren van de balansen en rendementen over de landen heen, ook gezien het lage renteklimaat.

De tweede cirkel betreft het vormgeven van de relatie tussen Triodos Bank, haar missie, haar klanten en de gemeenschap door de impact van producten en diensten meer centraal te stellen, waardoor de klant in staat wordt gesteld om zelf duurzame doelen te bereiken. Hierbij is het van belang om grensoverschrijdend te opereren en meer nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan. In dit kader wordt in 2019, naast Triodos Beleggingsfondsen, gestart met het aanbieden van andere zorgvuldig geselecteerde duurzame beleggingsfondsen van partijen in Duitsland en Spanje. Daarnaast wordt meer nadruk gelegd op het aanbieden van de Triodos Beleggingsfondsen op de platforms van andere partijen om de samenwerking te versterken.

De derde cirkel betreft het voortrekken zijn in duurzaam bankieren en investeren. Het is van belang dat Triodos Bank zich verder ontwikkelt van niche speler tot een voortrekker van een brede beweging die zich inzet voor een duurzame economie. Om ook schenkgeld en hoog risico investeringen een duidelijker plaats te geven binnen Triodos wordt een apart bedrijfsonderdeel opgericht dat zich hiermee bezig houdt. Zo wordt de ontwikkelpotentie van geld meer ingezet voor vormgeving van transitithema's zoals voeding en landbouw, energie en klimaat.

Mevrouw Banga geeft vervolgens een toelichting op de kerncijfers van de branches en Triodos Investment Management in 2018 die worden weergegeven in de presentatie.

Triodos Bank Nederland is sinds 1980 actief in de markt en heeft inmiddels zo'n 350.000 klanten en een balanstotaal van €4,7 miljard. Vorig jaar is Triodos Nederland gegroeid op het gebied van duurzame kredietverlening met zo'n 20%, de verstrekte duurzame bedrijfsleningen zijn met 10% gegroeid en de duurzame hypotheekleningen met zo'n 40%. Mevrouw Banga geeft als voorbeeld de financiering door Triodos van het project Schoon Schip, een "collectief particulier opdrachtgeverschap" met circa 30 duurzame woonwijken in Amsterdam dat plaats biedt aan 46 gezinnen. Daarnaast heeft Triodos Bank Nederland een actieve rol gespeeld in het vergroenen van de bebouwde omgeving in Nederland en maatregelen voorgesteld ter vastlegging in het concept klimaatakkoord. Bijvoorbeeld door te pleiten voor de gebouwgebonden financiering, bestemd voor verduurzaming van de woning. De lening is gekoppeld aan de woning in plaats van aan de eigenaar. Hiermee wordt het verduurzamen van particuliere woningen meer haalbaar en betaalbaar. Tot slot is in Nederland, evenals in de andere landen, veel geïnvesteerd in het verbeteren van het online aanbod door een geheel nieuwe website en verbeteringen van de mobiele betaalapplicaties.

Triodos Bank België heeft haar groei in 2018 middels duurzame bedrijfsleningen doorgezet met circa 16% tot €1,7 miljard. De kredietportefeuille bevat met name hernieuwbare energie, gezondheidszorg en duurzaam vastgoed. Daarnaast zijn andere sectoren en initiatieven gefinancierd in België: er is een samenwerking aangegaan met de Europese Investeringsbank onder een Europees garantiëprogramma dat zich richt op meer werkgelegenheid en sociale innovaties. De komende vijf jaar zal in totaal €65 miljoen aan kredieten worden verstrekt aan circa 430 sociale ondernemers tegen een verlaagd rentetarief met lagere zekerheidseisen. In 2018 is door de Belgische vestiging aan 38 sociale ondernemingen in dit kader krediet verstrekt. Eén daarvan is Cyclobility die zich richt op het leasen van elektrische fietsen in het kader van woon-werkverkeer. Triodos Bank België heeft begin 2018 een nieuwe beleggingsdienst gelanceerd, te weten de Triodos Impact Portfolio, waarbij Triodos het vermogen van de klant investeert in een mand van Triodos fondsen, waaronder zogenoemde impact fondsen. Dit was in verband met wet- en regelgeving niet eerder mogelijk in België. Gedurende het eerste jaar is er al zo'n €20 miljoen in beheer via deze nieuwe dienst.

De Franse activiteit bestaat uit 15 zeer betrokken medewerkers, die vanuit het kantoor in Parijs werken aan het verlenen van duurzame financiering in Frankrijk. De kredieten lopen via de Belgische

balans. In 2018 is ca. €80 miljoen aan kredieten afgesloten. De totale portefeuille in Frankrijk bedraagt zo'n €240 miljoen. Eind 2018 is besloten om vanwege andere operationele prioriteiten en met het oog op het huidige economische klimaat de Franse activiteit in deze vorm voort te zetten en voorlopig niet verder uit te breiden naar een volwaardig bijkantoor.

Voor de vestiging in het Verenigd Koninkrijk was het jaar 2018 turbulent, met name vanwege de ontwikkelingen rondom de Brexit. Desondanks is Triodos Bank Verenigd Koninkrijk er in geslaagd om een groei door te maken in duurzame leningen met zo'n 10% tot circa €975 miljoen in sectoren als sociale woningbouw, kunst en cultuur en hernieuwbare energie. Vorig jaar is een samenwerking aangegaan met het Energie Efficiëntiefonds dat gezondheidsinstellingen in staat stelt meer energie-efficiënt te opereren. Het fonds is opgericht door de burgemeester van Londen.

Om de activiteiten in het Verenigd Koninkrijk voort te kunnen zetten na een eventuele Brexit zijn voorbereidingen getroffen door een aparte dochteronderneming met een lokale bankvergunning op te richten. Deze dochteronderneming is op 1 mei 2019 effectief geworden. Hiermee is bewerkstelligd dat de klanten na een eventuele Brexit bediend kunnen blijven worden en Triodos verder kan groeien. Deze voorbereidingen hebben tot extra kosten geleid.

Begin 2018 is in het Verenigd Koninkrijk een crowdfunding-platform gestart. Middels het platform kunnen klanten voor eigen risico en rekening participeren in investeringen in duurzame ondernemingen. Door duizenden investeerders is GBP 20 miljoen ingelegd waarmee de kapitaalbehoefte van 8 duurzame ondernemingen is ingevuld.

Zoals vorig jaar gemeld, wordt Triodos Bank Spanje vorig jaar flink geraakt door het lage renteklimaat met een negatief nettoresultaat in 2017. In 2018 is een renderende groei van de kredietenportefeuille van 18% gerealiseerd. Dit heeft bijgedragen aan een betere verhouding tussen leningen en sparen (loan-to-deposit ratio) van 59% naar 69%. Daarnaast heeft Triodos Spanje zich gericht op waar mogelijk het reduceren van kosten en het verhogen van tarieven van betaaldiensten. Dit heeft geresulteerd in een positief resultaat in 2018 van €1,4 miljoen. Een opgaande lijn die verder wordt voortgezet in 2019. Het aantal klanten in Spanje bestaat momenteel uit 212.000 klanten ten opzichte van 219.000 klanten vorig jaar. Iedere maand besluiten 900 tot 1000 nieuwe klanten om duurzaam te bankieren bij Triodos. Echter, naar aanleiding van het verhogen van de tarieven op de betaaldienst heeft een aantal klanten die hun rekening bij Triodos niet zoveel gebruikten, besloten hun rekening op te zeggen. Verder is in Spanje met één van de klanten een digitaal portaal gecreëerd die particuliere en zakelijke klanten de mogelijkheid geeft om hun CO₂ uitstoot te verminderen door over te stappen op groene energie. In samenwerking met klanten kunnen diensten worden aangeboden om sociale en ecologische vraagstukken aan te pakken.

Triodos Bank Duitsland heeft na een lastig traject, het operationeel break-even punt bereikt en daarmee heeft de Duitse vestiging bijgedragen aan de winstgevendheid van Triodos Bank. De leningenportefeuille is vorig jaar met 16% gegroeid naar zo'n €450 miljoen in sectoren als ouderenzorg en duurzaam vastgoed. Focus is nodig om te komen tot verdere groei en winstgevendheid om netto winstgevend te worden in 2020. In 2018 is door Triodos met de Duitse vestiging voor het eerst een windpark op zee gefinancierd, windpark Nordsee One, dat schone energie zal leveren aan zo'n 400.000 huishoudens. Deze expertise is nu binnen de groep voorhanden. In Duitsland is verder in 2018 een participatie genomen in Bettervest, een crowdfunding-activiteit die zich richt op schone energie in opkomende markten. Hiermee worden de activiteiten verbreed en worden klanten andere mogelijkheden geboden om te investeren in verandering. Tot slot hebben we in Duitsland, maar ook in de andere landen waar we actief zijn, belangrijke stappen gezet in het aanzwengelen van het debat over de ontwikkeling naar een duurzaam financieel systeem. De Duitse vestiging, met haar nog bescheiden omvang, heeft een belangrijke rol kunnen spelen in het mobiliseren van partijen en het agenderen van dit onderwerp, dat heeft geresulteerd in een breed gedragen open brief aan de Duitse regering. De Duitse

vestiging heeft middels een open brief aan de Duitse regering opgeroepen tot meer duurzaamheid in de financiële sector.

Triodos Investment Management vormt een beleggingstak en realiseert impact in Europa en daarbuiten. Triodos Investment Management beschikt over 16 beleggingsfondsen die beleggen in duurzame sectoren die een actieve bijdrage leveren aan verschillende transitiethema's met een duidelijke focus op duurzaamheid. In slide 15 is dit weergegeven. Het totaal beheerd vermogen bedraagt ca. €4,2 miljard en is in 2018 met 21% gegroeid, waarvan 18% van de groei is gerealiseerd door het verwerven van het vermogensbeheer van de discretionaire portefeuilles van Triodos Bank Private Banking Nederland. Dit is het gevolg van het project in 2017 en 2018 waarbij de activiteiten op het gebied van duurzaam beleggen in beursgenoteerde bedrijven is versterkt door de duurzame en financiële analyse in het beleggingsproces te integreren. Het project is in 2018 succesvol afgerond. Het heeft geleid tot operationele besparingen en het stelt Triodos Investment Management in staat om een onderscheidende propositie in de markt te zetten. Het sluiten van een tweetal fondsen, te weten het Cultuurfonds en het Vastgoedfonds was teleurstellend maar noodzakelijk omdat de fondsen niet de schaal hebben kunnen ontwikkelen die nodig is om zowel winstgevend te blijven als betekenisvolle impact te leveren. Cultuur en duurzaam vastgoed blijven speerpunten in de kredietfinanciering.

Binnen de transitiethema's (duurzame voeding, landbouw, energie en klimaat) geeft mevrouw Banga het Organic Growth Fund als voorbeeld.

Het doel van de genoemde activiteiten is impact realiseren. De focus richt zich op een positieve invloed op levenskwaliteit en een duurzame en sociale samenleving. Als is vastgesteld dat de financiering en investering bijdraagt aan levenskwaliteit, wordt aan de hand van het risicoprofiel van de financiering beoordeeld of er voldoende rendement kan worden gemaakt. Er wordt ook gewerkt aan een instrument om te beoordelen wat de effecten zijn van bepaalde investeringen. Mevrouw Banga verwijst naar de impactcijfers van Triodos op slide 16. Hier zijn voorbeelden weergegeven van impact op het gebied van biologische landbouw, kunst en cultuur, microfinanciering en duurzame energieprojecten. Op de website is meer informatie over de impact van Triodos te vinden.

Mevrouw Banga geeft, bij afwezigheid van de heer Aeby, het woord aan de heer Blom voor wat betreft het financieel resultaat. De heer Blom refereert aan vier zaken: omgevingsfactoren, de activiteiten uitgedrukt in cijfers, resultaat en winst en het milieujaarverslag. Op slide 18 zijn de omgevingsfactoren weergegeven. Het rentebeleid van de ECB heeft onder meer tot gevolg dat banken tegen zeer lage en zelfs negatieve rentes kunnen lenen van de ECB. Triodos Bank ontvangt funding van de spaarders tegen nul procent en is dus duurder uit. Vooralnog zijn er geen signalen dat de rente zal stijgen. De directe kosten van regelgeving en toezicht (onder andere het Depositie Garantie Stelsel en het Resolutiefonds) stijgen tot €12 miljoen in 2018. Dit zijn externe kosten te betalen aan diverse instellingen. De andere aanzienlijke kostenpost is het gevolg van een mogelijke Brexit. Voor het inrichten van Triodos Bank Verenigd Koninkrijk als bank met een eigen rechtspersoon en komend onder Brits toezicht is veel advies noodzakelijk met de nodige externe kosten. Tot nu toe in totaal GBP 6 miljoen.

Voor het toetsen van nieuwe klanten en het volgen van betaalstromen op de juiste manier worden meer medewerkers ingezet. In Nederland is nu 10% van de medewerkers hiermee belast ten opzichte van minder dan 1% voorheen. Dit is echter noodzakelijk om aan de regelgeving te voldoen.

De ontwikkelingen van de activiteiten van de bank tonen een gestage groei. In 2018 is Triodos Investment Management minder gegroeid ten opzichte van Triodos Bank door het opheffen van het Cultuurfonds en de ontwikkeling op de beurzen. De stijging bij de bank bedraagt meer dan 10%. De lagere groei van het totaal aan leningen is het gevolg van de omzetting van tijdelijke leningen aan lokale overheden in duurzame leningen. Er zijn minder spaargelden aangetrokken. Het aantrekken

van te veel spaargeld in verhouding tot de groei van de kredietverlening heeft een negatieve impact op het financiële resultaat.

De kredietverlening is fors gegroeid met 17%. Er zijn meer hypotheekleningen verstrekt. De spaargelden zijn gegroeid met 10%. De verhouding tussen hetgeen geïnvesteerd wordt in kredietverleningen en spaargelden is 75%, wat leidt tot een gezonde Triodos balans.

Zonder kapitaal kan de bank geen krediet verlenen. Door toezichthouders is als voorwaarde aan kapitaal voor kredietverlening een bepaald percentage gesteld, de zogenaamde Risk-Weighted Assets.

De groei van het kapitaal van Triodos in 2018 is het gevolg van de uitgifte van nieuwe certificaten van aandelen. Vele klanten hebben ook hun dividend omgezet in kapitaal. Het eigen vermogen is gegroeid naar €118 miljoen. Op basis van dit kapitaal verdere kredietverlening plaatsvinden. De common equity Tier 1 ratio is afgenomen als gevolg van de groei van de kredietverlening en wordt er bovendien minder in liquiditeiten aangehouden bij de centrale bank. De leverage ratio betreft het kapitaal ten opzichte van de balans. De leverage ratio bij Triodos bedraagt 8,7%, terwijl andere banken rond de 4% of minder scoren. Dit geeft een gezonde kapitalisatie van de bank weer.

De rentemarge is sinds 2014 van 1,86% tot 1,59% in 2018 gedaald. Andere activiteiten zijn nodig om dit te compenseren. Triodos verleent inmiddels 0% rente op spaartegoeden. Het verschil in spaarrentes met andere banken is overigens minimaal. Het is dan ook van belang om met een lagere rente heel efficiënt te werk te gaan. De lopende kosten zijn niet gestegen. Triodos heeft wel te maken met hogere externe toezichtkosten tegenover steeds lagere rente marges. De verwachting is dit te kunnen compenseren met de groei van Triodos en een diversiteit aan producten en diensten waaruit ook fee-inkomsten worden verwacht.

De inkomsten ontwikkelen zich vrij stabiel. Ondanks de lage rentebaten stijgen de inkomsten gestaag. Daarnaast zijn er afgelopen jaar extra inkomsten gegenereerd door de overname van de New Resource Bank in San Francisco door Amalgamated, een andere duurzame bank. Triodos was medeoprichter en investeerder van New Resource Bank. De overname heeft geleid tot een eenmalige bate en de blijvende betrokkenheid bij de ontwikkeling van duurzaam bankieren in de VS.

De operationele en personeelskosten zijn redelijk stabiel gebleven. Vanwege efficiencymaatregelen kon de groei van het aantal medewerkers beperkt blijven. Onderdeel van de kosten zijn ook de kosten vanwege Brexit en de kosten voor de systemen op het gebied van klantscreening en digitalisering. Vanwege de investeringen in de systemen hoeft minder in nieuw personeel te worden geïnvesteerd. Triodos wil wel investeren in haar huidige personeel.

Het operationeel resultaat en de cost/income ratio toont een enigszins gespannen beeld. Het operationeel resultaat is enigszins gestegen. Verwacht wordt dat de kosten verder zullen stijgen tot een cost/income ratio van bijna 80% door de extra toezichtkosten. De ratio wordt scherp in de gaten gehouden door Triodos Bank.

2b. Milieu- en sociaal jaarverslag 2018

De heer Blom gaat over tot het bespreken van het milieujaarverslag. Slide 14 toont een overzicht van de resultaten over de jaren. Het jaar 2018 was op de diverse onderdelen een goed jaar. Er zijn bijvoorbeeld meer fietskilometers voor woon-/werkverkeer gemaakt en minder autokilometers. Om de mobiliteit verder te verduurzamen zal het overschakelen naar elektrische auto's de komende jaren verder worden gestimuleerd. Daarnaast is in 2018 de CO₂ emissie verder afgenomen. Samen met ASN is het initiatief genomen tot een Platform Carbon Accounting for Financials (PCAF). Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel CO₂ emissie er op de balans staat. Slide 15 toont de emissie in de Triodos balans, welke investeringen gedaan worden om de uitstoot te neutraliseren en welke uitstoot is vermeden. Ook voor toezichthouders zijn deze ontwikkelingen van belang. Triodos

Bank is er trots op als eerste financiële instelling deze resultaten op te nemen in haar jaarverslag. Ook andere banken bezien of zij dergelijke resultaten zullen opnemen.

De heer Blom vervolgt met het sociaal jaarverslag. Het aantal medewerkers is gegroeid met 4% ten opzichte van 8% in 2017. Gezien het aantal medewerkers dat nodig is om aan de regelgeving te voldoen, toont de lichte stijging aan dat er efficiënt wordt gewerkt. De verhouding man/vrouw is iets teruggelopen. Een juiste verhouding man/vrouw blijft als belangrijk thema aandacht krijgen. Daarnaast is het ziekteverzuim iets hoger met 3,8%. Dit is gerelateerd aan de stevige uitdaging van de bank die haar rol op gebied van kostenbeheer en haar maatschappelijke rol goed wil vervullen. De remuneratie bij Triodos is redelijk eenvoudig: er worden geen bonussen uitgekeerd en er wordt gekeken naar de verhouding tussen het laagste, gemiddelde en het hoogste salaris. Cultuur en gedrag zijn belangrijk onderwerpen voor organisaties, met name ook bij banken. Ook bij Triodos Bank is dit een punt van aandacht. Door de groei van het aantal medewerkers, is het belangrijk hier aandacht aan te blijven geven. Gemotiveerde medewerkers die trots zijn op hun bank en samen een sterke gemeenschap vormen, zijn een goede basis om de cultuur en het gedrag verder te ontwikkelen.

Tot slot wordt stilgestaan bij het onderwerp “Change Finance”. In Europe is veel discussie over de rol van de economie van mensen en van banken met betrekking tot transitie naar een duurzame en circulaire economie waarbij de rol van banken steeds duidelijker wordt. Triodos Bank dient hierin voor andere banken als voorbeeld. Triodos Bank probeert duidelijk te maken dat het niet alleen gaat om groene projecten, maar dat ook de portefeuilles bezien moeten worden die nog niet duurzaam zijn. Een ander voorbeeld is het initiatief van Triodos om de hele Nederlandse financiële sector te verbinden aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord.

Vanuit strategisch perspectief zijn de uitgangspunten goed op het gebied van solvabiliteit, rendement, medewerkers en duurzaamheid. Er zijn uitdagingen op het gebied van de regelgeving, concurrentie, efficiency en stabiele winstgevendheid. Er zijn mogelijkheden om te innoveren en om nieuwe partnerschappen aan te gaan met als doel de bank een krachtige speler te laten zijn in de duurzame sector. Social inclusion zal de komende jaren een speerpunt zijn, waarbij klanten worden betrokken bij grote transacties als crowdfunding. Tot slot bedankt de heer Blom de klanten voor het vertrouwen, het meedenken en meeleven met de bank.

De voorzitter dankt de heer Blom en mevrouw Banga voor hun toelichting en vervolgt met de toelichting op het verslag van de Raad van Commissarissen.

2c. Verslag van de Raad van Commissarissen 2018

De voorzitter start met de mededeling dat het een voorrecht is om al 5 jaar commissaris te zijn bij Triodos Bank. Met geld van aandeelhouders en spaarders worden steeds weer projecten gefinancierd met een positieve impact op de sociale samenleving. De voorzitter vertelt over een bezoek in 2018 aan een stichting in Madrid die vluchtelingen les geeft met subsidie van de Spaanse overheid. Triodos heeft krediet verstrekt om de continuïteit van dit werk te verzekeren. De rol van de commissarissen is om toezicht te houden op Triodos als missie gedreven organisatie en te fungeren als sparring partner van de Raad van Bestuur. Triodos Bank draagt bij aan oplossingen, bijvoorbeeld bij de verbetering van de diversiteit in flora en fauna in de klimaatagenda. De aan de bank toevertrouwde middelen worden ingezet voor projecten met een positieve impact. De Raad van Commissarissen vindt het belangrijk dat Triodos rapporteert over de impact en innovaties die aansluiten bij initiatieven zoals de Sustainable Development Goals die voor 2030 zijn afgesproken. De rente die vorig jaar wederom laag bleef legt druk op Triodos Bank. Ook is er de toenemende regeldruk op het gebied van witwassen en financiering van terrorisme, wat zorgvuldige organisatie van de processen vraagt, ook bij nieuwe klanten. De Raad van Commissarissen houdt hier toezicht op. Daarnaast bekijkt de Raad van Commissarissen de financiële resultaten. Het 3-jarige business plan van 2019 – 2021 is door de Raad van Commissarissen goedgekeurd.

De Raad van Bestuur zal worden uitgebreid met een Chief Risk Officer, te weten mevrouw Van der Weerd. De CFO, de heer Aeby, treedt af. Er wordt naar een opvolger gezocht.

Bij de Raad van Commissarissen zijn mevrouw Van der Weerd en de heer Philipp afgetreden. De heer Page treedt eveneens af om toe te treden tot de non-executive Board van Triodos Bank UK, die onlangs van een branch een 100% dochteronderneming is geworden. De verwachting is dat de Raad van Commissarissen binnenkort opnieuw uit 6 leden bestaat. De voorstellen voor toetreding kunnen op een Buitengewone Algemene Vergadering tegemoet gezien worden. In 2018 heeft de Raad van Commissarissen opnieuw geïnvesteerd in haar kennis door middel van interne opleidingen. Voor de zelfevaluatie 2019 zal externe ondersteuning op het gebied van opleiding worden gezocht. De Raad van Commissarissen ziet het als een voorrecht om haar werk te doen, mede vanwege de Raad van Bestuur, de medewerkers, de klanten, de SAAT, de certificaathouders. We doen het samen, "to be continued, because change needs finance and finance needs change".

De voorzitter geeft de certificaathouders vervolgens de mogelijkheid om vragen te stellen. Daarnaast kunnen in de pauze vragen worden gesteld aan medewerkers.

De heer Ter Haar (Den Haag) en zijn vrouw zouden graag al hun spaartegoeden bij Triodos beleggen, maar de kosten hiervoor bedragen 2% terwijl zij nu rechtstreeks beleggen bij ASN Sustainable tegen 0,5%. De relatief hoge kosten weerhoudt het echtpaar ervan al hun tegoeden over te hevelen naar Triodos.

De Voorzitter meldt dat er een vraag via de webcast is ontvangen die luidt: "Waarom financieren jullie momenteel nog varkensstallen, misschien zijn dat bio varkensstallen?".

De heer Tse (Amsterdam) complimenteert Triodos met de beslissing om niet ook in Frankrijk een kantoor te openen. De heer Tse refereert vervolgens naar de toename van hypotheekrentes en aan de Triodos website die een 20 jaar vaste rente biedt. Wat zijn de verhoudingen tussen de groei in hypotheekrentes en de mate van vaste looptijd van vaste rente? Indien daar groeicapaciteit is, wat doet Triodos Bank daaraan. Is er bijvoorbeeld een partnership met een verzekeraar die de 20-jaars hypotheek overneemt bij verkoop?

Certificaathouder Engelen (Den Haag) refereert in het kader van de conferentie in Parijs over het klimaatakkoord, dat door wetenschappers juist bij bedrijven is gekeken naar CO₂ uitstoot en biodiversiteit. Er is verandering merkbaar door deze nota van wetenschappers.

De heer Blom antwoordt op de vraag van de heer Ter Haar inzake de kosten van het integraal onderbrengen van belangen bij Triodos, dat Triodos Bank er de afgelopen jaren voor gekozen heeft om fondsen niet meer met een actief beheer aan te bieden gezien de regelgeving die voor een kleine bank te veel kosten met zich meebrengt. De heer Blom stelt voor dat de heer Ter Haar in de pauze met heer Bierman, directeur Triodos Nederland, spreekt over de mogelijkheden.

Vervolgens gaat de heer Blom in op de vraag over varkensstallen en antwoordt dat Triodos Bank zich met betrekking tot het financieringsbeleid haar beleid heeft vastgelegd in concrete duurzaamheidscriteria.

De heer Blom beantwoordt de vraag van de heer Tse omtrent de hypotheek van 20 jaar. Triodos Bank kan niet als bank met kortlopende spaargelden alleen maar hypotheekrentes van 20 jaar financieren en dient in goede balans te zijn met kortlopende middelen. Met betrekking tot een langdurige vaste rente zijn instrumenten beschikbaar om te hedgen. Het kan zijn dat Triodos Bank binnen haar mogelijkheden 20 jaar rentevast biedt, maar kan niet zomaar in verband met het risico dat de bank draagt. In de pauze kunnen medewerkers desgewenst de heer Tse meer informatie geven over dit punt.

Vervolgens gaat de heer Blom in op de vraag naar aanleiding van het nieuws van de wetenschappers omtrent de klimaatdoelstelling. Vanuit de visie van Triodos is niet alleen minder CO₂ een heel belangrijke factor, maar wordt ook gekeken naar het verduurzamen van de landbouw. Triodos heeft een vrij intensief programma opgestart met Triodos Foundation op dit gebied. CO₂ en biodiversiteit zijn hierbij wezenlijk en worden meegenomen in de beoordeling van financiering.

Certificaathouder Holwerda (Barneveld) refereert aan wat is verteld over de uitdagingen bij verschillende onderdelen en landen en de verschillen in belegd kapitaal en rendement. Hij vraagt zich af of er sneller wordt gekomen tot digitale schaalvergroting door samenwerking met financiers of wellicht met een ander gremium door strategische samenwerking.

De heer Damen (Zeist) geeft aan actief te zijn geweest op het gebied van klimaatakkoord CO₂ en stelt het zeer op prijs dat de Algemene Vereniging van de VN op 1 maart 2019 een oproep heeft gedaan expliciet aan de politieke en financiële sector op gebied van de *Decade of Ecosystem Restoration* per 2021. In een gebied als Zuid Amerika wordt helemaal opnieuw gekeken naar zoveel aspecten als landschap, ontbossing, biodiversiteit. Zijn oproep aan Triodos Bank is of zij net als bij het Klimaatakkoord samen met banken in Nederland en wellicht daarbuiten zou kunnen kijken hoe zij gevolg kan geven aan de oproep van VN.

De heer Dalhuisen (Bosch en Duin) refereert aan de crowdfunding-projecten die in het Verenigd Koninkrijk en Duitsland zijn opgestart en de proefprojecten in Nederland voor duurzame, kleine bedrijven die graag nieuwe middelen aantrekken. Triodos participeert graag, maar vermogen overbrengen betreft een kleine niche, waarvan hij hoopt dat Triodos daar met veel bravoure in staat.

De heer Swierts (Amsterdam) heeft een vraag omtrent de PSD2 Europese regelgeving waarbij een derde partij de mogelijkheid wordt geboden om te financieren en vraagt zich af hoe Triodos Bank omgaat met die richtlijnen en wat mogelijke gevolgen zijn voor de online omgeving en app waarmee mensen in contact komen met de bank.

Mevrouw Banga gaat in op de vraag omtrent digitale schaalvergroting en de verschillen tussen onderdelen en landen en de mogelijkheden van strategische samenwerking. In bepaalde landen is het van belang om mogelijke schaalvergroting zeker niet uit te sluiten, maar in het bankenlandschap is veel meer mogelijk met betrekking tot open samenwerking op deelgebieden. Banken nemen stappen om niet alles zelf te doen, door bij bepaalde vormen van dienstverlening samen te werken. Triodos zal meer naar buiten moeten kijken en partnerschappen moeten realiseren voor een breder palet van diensten die vanwege kosten of schaal niet op een andere manier mogelijk is. Als concreet voorbeeld refereert mevrouw Banga aan de vestiging in Duitsland, klein in omvang, maar het maakt gebruik van de schaal van de toeleverancier van ICT-diensten voor coöperatieve banken voor haar eigen processen.

De heer Blom gaat in op de vraag omtrent landschap restauratie en geeft aan dat Triodos Bank die vraag moet meenemen in haar financiering en hier veel scherper naar gaat kijken. Triodos Bank is betrokken bij samenwerkingsverbanden van banken met internationale 'NGO's in dit kader zal de heer Blom het thema meenemen en bezien of er vanuit de Nederlandse Vereniging van Banken een dergelijk commitment afgegeven kan worden.

Mevrouw Banga gaat in op de vraag omtrent de crowdfunding-activiteiten in Nederland. In verschillende delen van de bank worden investeringen gedaan in crowdfunding-activiteiten, onder meer in het Verenigd Koninkrijk waar Triodos een eigen platform heeft opgericht. Ook in Duitsland worden investeringen in een platform gedaan. Op dit moment worden de leerervaringen verzameld om te bezien wat daar groepsbreed mee gedaan kan worden. Feit is wel dat er nog een aantal hobbels te nemen zijn en het niet makkelijk schaalbaar gemaakt kan worden. Er zijn echter mogelijkheden hoe dit op een betekenisvolle manier in te zetten.

Mevrouw Banga geeft antwoord op de vraag van de heer Swierts inzake de Europese wetgeving PSD2, die banken vraagt het betaallandschap open te stellen en ervoor te zorgen dat andere partijen toegang kunnen krijgen tot betaaldata. Deze regelgeving dienen alle banken te implementeren. Hierover zijn veel vragen gesteld, onder andere met betrekking tot de data en het “zelf bepalen”. Triodos Bank heeft ook nagedacht hoe zij hier als bank mee wenst om te gaan, hoe haar klanten zo bewust mogelijk kunnen worden gemaakt van de regelgeving in het bijzonder met betrekking tot privacy, maar ook de mogelijkheden van PSD2 voor banken om nieuwe diensten te ontwikkelen. De intentie is om een aantal zaken gemakkelijker te maken voor de klanten. De ontwikkeling bevindt zich in een eerste stadium.

De voorzitter beantwoordt namens de Raad van Commissarissen de vraag omtrent klimaatdiversiteit en landschapsrestauratie, waarbij interessant is te bemerken dat juist de aanwezigen in de zaal de rol vervullen van sparring partner ten opzichte van de Raad van Bestuur. Inderdaad worden door wetenschappers en vanuit internationale organisaties aangescherpte of nieuwe bewijsvoering aangedragen. Als Raad van Commissarissen wordt deze kwestie graag opgepakt. Naast de vraag of gevolg kan worden gegeven aan de oproep van de VN om de sector in beweging te zetten dient ook bezien te worden hoe bestaande producten te gebruiken om de benodigde veranderingen te financieren.

Een certificaathouder geeft aan blij aanwezig te zijn met de inzet van Triodos Bank voor het behoud van het Nederlandse cultuurlandschap. De vraag is of de bloemen in de zaal kunstbloemen of echte bloemen zijn. Het laatste wordt bevestigd door de voorzitter.

De heer Douma (Rotterdam) refereert aan de verwachting dat het aantal klanten in 2019 met 15 tot 20% gaat groeien en geeft aan dat dit prachtig is, maar vraagt zich af waarop is de verwachting van deze versnelling gebaseerd gezien de groei in 2018 van 5%.

Een certificaathouder (Utrecht) refereert aan de interne kwaliteitscontrole van systemen en vraagt naar eventuele effecten.

De heer Rietveld (Den Haag) refereert aan de prachtige cijfers, maar stelt ook dat het ziekteverzuim sinds 2014 stijgt met bijna 50%. Hij vraagt hier aandacht voor.

De heer Ter Haar (Den Haag) reageert op wat is gezegd over het toetsen van nieuwe klanten en het volgen van betaalstromen waarop strenger wordt ingezet (dat Triodos Bank hoopt dat minder de controle nodig is bij kleinere dan bij grotere financiële instellingen). Zijn mening is: controle is dringend en gaat gepaard met kosten, maar anderzijds zijn er vele partijen die zoeken naar de zwakste schakel voor een mogelijkheid tot witwassen. Dit zou een probleem kunnen vormen wanneer Triodos minder goed controleert dan een grote bank.

Mevrouw Banga beantwoordt de vraag van de heer Douma met betrekking tot de verwachte stijging van het aantal klanten. Uit analyse blijkt dat er soms redenen zijn waarom het aantal klanten daalt, maar het inzetten op groei is het beeld als Triodos Bank verder gaat in haar eigen ontwikkeling om bredere, nieuwe oplossingen te bieden zoals bijvoorbeeld in Spanje. Dit dient gepaard te gaan met een bredere groep van mensen die mee wil doen. De intentie is een stap te zetten, maar niet met traditionele producten alleen.

Vervolgens gaat de heer Blom in op de vraag over interne kwaliteitscontrole. In het kader van toetsing van nieuwe klanten middels scans en het volgen van betalingen van klanten is door de banken in Nederland gezamenlijk een initiatief genomen om niet te concurreren op dit thema, maar door samen te werken betere resultaten te boeken en kosten te besparen. Triodos Bank moet voldoen aan de wet- en regelgeving door -in samenwerking met andere banken- te monitoren dat de klant niet bij 20

verschillende banken rekeningen opent. Banken zullen gezamenlijk meer investeren in kwaliteit. Ondanks dat dit mogelijk leidt tot een druk op de verlies- en winstrekening, mag er geen misverstand over bestaan dat er voldaan dient te worden aan de wet- en regelgeving.

De heer Blom beantwoordt de vraag omtrent de stijging van het ziekteverzuim en stelt dat dit een zorgplicht is van Triodos Bank. De stijging is deels gelegen in een externe oorzaak omdat er steeds meer van de organisatie gevraagd wordt, als ook deels intern. Het verzuim dient binnen de perken te blijven en dit heeft de zorg en aandacht van het bestuur.

Aangezien er geen vragen meer zijn stelt de voorzitter agendapunt 2d aan de orde:

2d. Uitvoering beloningsbeleid

De voorzitter geeft aan dat voorafgaand aan de behandeling van de jaarrekening in de Algemene Vergadering verantwoording moet worden afgelegd over de uitvoering van het beloningsbeleid gedurende het afgelopen boekjaar. Die verantwoording betreft de vergoedingen die in 2018 zijn betaald aan de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen. Dit overzicht is te vinden op pagina's 111 en 112 van het jaarverslag 2018. Daarnaast geeft het jaarverslag ook nog een samenvatting van de uitgangspunten van het beloningsbeleid van Triodos Bank. Deze informatie is te vinden op pagina 110 t/m 111 van het jaarverslag.

De voorzitter gaat in op de belangrijkste uitgangspunten van het beloningsbeleid, te weten inkomsten van de bank worden gegeneerd door i) de inspanning van alle medewerkers gezamenlijk. De Raad van Bestuur krijgt een faire beloning, ii) de bank biedt geen bonussen of optieregelingen aan bestuursleden of aan medewerkers aan en iii) voor de interne verhouding van salarissen wordt de methode van het Global Reporting Initiative (GRI) gehanteerd waarmee de mediaan van de salarissen van de medewerkers berekend wordt. De bank is van mening dat het hoogste salaris maximaal 7 keer dit gemiddelde mag zijn. Die verhouding was in 2018 5,6.

De voorzitter stelt de certificaathouders in de gelegenheid tot het stellen van vragen over het beloningsbeleid.

Aangezien er geen verdere vragen zijn over de uitvoering van het beloningsbeleid, gaat de voorzitter over tot agendapunt 2e.

2e. Vaststelling van de jaarrekening 2018

Er is een verkort financieel verslag in het Nederlands opgesteld. Het Engelstalige jaarverslag, inclusief jaarrekening, wordt in deze vergadering voorgelegd ter vaststelling.

De voorzitter bespreekt per thema de jaarrekening: de geconsolideerde cijfers op pagina 62-68, de toelichting op de balans en winst- en verliesrekening inclusief segmentatierapportage (pagina 69-131), het risicomanagement (pagina 132-155), de vennootschappelijke jaarrekening (pagina 156-172) en de overige gegevens - inclusief de accountantsverklaring (pagina 173-189).

De certificaathouders worden in de gelegenheid gesteld per thema vragen te stellen. Eventuele detailvragen kunnen eveneens in de pauze worden gesteld aan de experts, de heer Wingelaar en de heer Lentfert.

Aangezien er geen verdere vragen zijn, geeft de voorzitter het woord aan de heer Jansen van PricewaterhouseCoopers (PWC), aanwezig als 2^e partner op het dossier wegens verhindering door de 1^e partner, om een toelichting te geven op de accountantsverklaring 2018. De heer Jansen is betrokken bij de controle voor 2018 voor Triodos Bank. Tevens is zijn collega mevrouw van Boekel aanwezig.

PWC treedt als derde jaar op als externe accountant. De missie van Triodos en haar cultuur zijn uniek en vormen een belangrijk kenmerk in het kader van de accountantscontrole. Ook dit jaar zijn er weer vele dialogen met de bank gevoerd. Het jaar 2018 rapporteert Triodos als één van de eerste financiële instellingen duurzaamheidsinformatie volgens het platform Carbon Accounting Financials (PCAF) en Global Alliance for Banking on Values (GABV). De heer Jansen geeft een toelichting op de controle opdracht: de controle van de jaarrekening, de beoordeling van duurzaamheidsinformatie in het jaarverslag en overige werkzaamheden ten aanzien van overige onderdelen van het jaarverslag. De aanpak van de externe accountant om voldoende controle informatie te verkrijgen wordt per slide getoond.

Ten aanzien van de jaarrekeningcontrole is door PWC voor zowel de geconsolideerde als vennootschappelijke jaarrekening een goedkeurende verklaring verstrekt. Bij de controle wordt een materialiteitsniveau gehanteerd. De drempel wordt bepaald op basis van wat relevant is voor de gebruikers van de jaarrekening, waarbij zowel kwalitatieve als kwantitatieve factoren in ogenschouw worden genomen. De materialiteit is bepaald op €2,5 miljoen en is gealloceerd aan de diverse onderdelen en branches waarmee het overgrote deel van resultaat voor belasting is gecontroleerd. De controle is gericht op de 5 branches in Nederland, België, Verenigd Koninkrijk, Spanje en Duitsland, het Triodos hoofdkantoor en Triodos Investment Management. Voor de branches in het buitenland zijn lokale PWC teams ingeschakeld. De rapportages zijn beoordeeld, de controle dossiers van de lokale accountants zijn bekeken en het team was aanwezig bij de afsluitende gesprekken.

Ten behoeve van de controle is het PWC team ondersteund door IT specialisten in de beoordeling van algemene IT beheersmaatregelen, het testen van bepaalde rapportages en beheersmaatregelen in de applicaties. Tevens zijn specialisten op het gebied van regelgeving, financiële instrumenten, belastingen en duurzaamheidsinformatie in het team opgenomen.

In de verklaring worden 3 kernpunten genoemd van de controle, te weten i) waardering van de leningenportefeuille, ii) waardering van de financiële instrumenten tegen reële waarde en iii) toelichting niet uit de balans blijvende verplichting tot potentiële btw lasten op intra-company transacties met betrekking tot het risico dat Triodos Bank over intra-company transacties ook btw zal moeten afdragen. PWC heeft op alle drie de kernpunten voldoende zekerheid verkregen over de juiste verwerking in de jaarrekening. De accountantsverklaring is terug te vinden in het jaarverslag.

Vanuit de missie van Triodos om transparant inzicht te geven in de impact van haar activiteiten doet zij hierover verslag in het jaarverslag. Op basis van de impactcijfers is door PWC een beperkte mate van zekerheid gegeven. De informatie wordt gerapporteerd op basis van PCAF en maakt deel uit van het jaarverslag. Er is in de opinie van PWC geen reden om aan te nemen dat de verantwoorde duurzaamheidsinformatie geen betrouwbare en adequate weergave is.

De overige informatie in het jaarverslag is kritisch door PWC gelezen en PWC heeft op basis van haar kennis en begrip overwogen of de informatie materiële afwijkingen bevat dan wel strijdig is met de jaarrekening. PWC heeft op basis hiervan vastgesteld dat alle wettelijke verplichte informatie is opgenomen.

De voorzitter dankt de heer Jansen voor zijn toelichting en stelt de aanwezigen in de gelegenheid om vragen te stellen over de accountantscontrole. Er zijn geen vragen.

De voorzitter merkt op dat Stichting Administratiekantoor Aandelen Triodos Bank ("SAAT") de formele aandeelhouder van de bank is en in deze vergadering het stemrecht uitoefent. Hij nodigt mevrouw De Zwaan, voorzitter van het bestuur van SAAT, uit om conform artikel 14 sub b van de statuten namens SAAT haar stem uit te brengen over de jaarrekening 2018.

Mevrouw De Zwaan geeft aan dat SAAT voor de vaststelling van de jaarrekening stemt. Vanuit een perspectief van vragen die door certificaathouder aan SAAT worden gesteld, waaronder de vraag wat SAAT is, zal in de vergadering van certificaathouders deze middag, een korte toelichting volgen. Bij de oprichting van Triodos is men zich ervan bewust geweest dat de bank bescherming behoefde tegen overnames en bescherming en borging van de missie van de bank. Hiertoe is de

Stichting Administratiekantoor Aandelen Triodos Bank opgericht waarin alle aandelen van de Triodos Bank zijn ondergebracht. SAAT geeft certificaten van aandelen uit waarop kan worden ingeschreven. Zowel de SAAT als het SAAT-bestuur is onafhankelijk, maar de leden van het bestuur worden door de certificaathouders benoemd. SAAT realiseert zich dat stemrecht uitbrengen in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op basis van de feiten gebeurt die bij certificaathouders bekend zijn maar altijd post factum is. Het Bestuur van SAAT oefent stemrecht uit ten aanzien van onder meer het jaarverslag. De perspectieven waarop het verslag wordt beoordeeld en stemrecht wordt uitgeoefend betreffen de borging van de missie van de bank en vervullen van de doelstellingen, de onafhankelijkheid en continuïteit van de bank en de financiële belangen van certificaathouders. SAAT heeft interactie met Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen en betreft daarbij hetgeen door certificaathouders een jaar eerder in de vergadering aan vragen is gesteld en ingebracht. Verder zijn vragen gesteld over de cost/income ratio, de efficiency van de bank, de prestaties van verschillende branches, het beloningsbeleid, aandacht voor de verhouding tussen verschillende landen en het dividend. De gesprekken met de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen over de jaarrekening 2018 hebben zich gefocust op thema's omtrent missie en efficiëntie, strategie, materialiteitsmatrix en de driehoek die de bank in balans wil brengen tussen financieel impact en rendement. Daarnaast zijn voorafgaand aan de vergadering de informele certificaatvergaderingen in de landen bezocht. Er is oog voor de lastige context waarin de missie gerealiseerd moet worden, de lage rentestand, de toenemende regelgeving, de toenemende aandacht van banken voor duurzaamheid. Wat betreft het laatste punt: De kredietportefeuille is gegroeid, er worden steeds meer duurzame projecten gefinancierd en de bank is in staat gebleken de financiële sector in beweging te brengen.

Wat betreft de bank zelf: De kosten zijn onverminderd hoog. Dit heeft de nodige aandacht en SAAT sluit zich daarbij aan. Het jaarverslag en de toelichting van de Raad van Bestuur geeft heldere informatie over de strategische uitgangspunten van de bank en de prioriteitsthema's. Triodos positioneert zich als voortrekker en koploper, de bank werkt met man en macht aan de "conditie" van de bank en vraagt veel van haar medewerkers en Raad van Bestuur.

De voorzitter constateert dat de jaarrekening is vastgesteld en hij dankt de voorzitter van het Bestuur van SAAT voor de stem en de toelichting.

3. Dividend

3a. Dividendbeleid

De voorzitter geeft het woord aan de heer Blom.

Triodos streeft naar een stabiel beleid en stabiele dividendtoekenning met een uitkeringsratio van 50 tot 70% van de winst. Door omstandigheden kan de situatie per jaar verschillen. In samenspraak met de Raad van Commissarissen en SAAT wordt besproken hoe een stabiel beleid te hanteren. De winst over 2018 wordt verdeeld over de certificaathouders die er tot vlak voor de vergadering waren.

3b. Dividend over 2018

De dividendbeslissing die per heden wordt gevraagd is €1,95 per aandeel met een totaal van €26.938.260. Het dividendvoorstel staat beschreven op pagina 98 van het jaarverslag. Een bedrag van €11.664.898 wordt toegevoegd aan de overige reserves. Ten aanzien van het uit te keren dividend kan gekozen worden uit een uitbetaling in contanten van €1,95 per certificaat van aandelen of voor het verkrijgen van 1 nieuw aandeel voor iedere 42.562 certificaten van aandelen. Deze nieuwe certificaten worden geboekt ten laste van de agio reserve. De ex dividend datum is 21 mei 2019 en het dividend zal betaalbaar worden gesteld op 24 mei 2019.

De voorzitter nodigt uit tot het stellen van vragen over het dividendvoorstel.

Aangezien er geen vragen zijn, verzoekt de voorzitter Mevrouw De Zwaan om namens SAAT

conform artikel 16, lid 1 van de statuten, haar stem uit te brengen over het dividend over 2018. Mevrouw De Zwaan geeft aan dat het dividendvoorstel geheel in lijn is met het dividendbeleid dat door SAAT ondersteund wordt. SAAT stemt in met het voorgestelde dividend.

De voorzitter constateert dat de Algemene Vergadering het dividend over 2018 heeft goedgekeurd en gaat over tot punt 4 van de agenda:

4. Decharge

4a. Decharge leden Raad van Bestuur

De voorzitter verzoekt mevrouw De Zwaan om, conform artikel 14 sub d van de statuten van Triodos Bank, namens de aandeelhouder haar stem uit te brengen met betrekking tot het verlenen van decharge aan de leden van de Raad van Bestuur voor het door hen gevoerde directie gedurende het afgelopen boekjaar, zoals dit blijkt uit het jaarverslag 2018 en de mededelingen die zijn gedaan tijdens deze vergadering.

Mevrouw De Zwaan geeft aan dat SAAT de leden van de Raad van Bestuur de gevraagde decharge van harte verleent met waardering voor de zeer goede inzet en resultaten die in dit moeilijke jaar zijn behaald en de maatschappelijke bijdrage. SAAT had de heer Aeby hartelijk willen danken voor zijn jarenlange inzet. Het feit dat de heer Aeby niet aanwezig is, laat onverlet dat SAAT deze dank in de vergadering duidelijk en luidt uitspreekt.

De voorzitter sluit zich aan bij de woorden van mevrouw De Zwaan en constateert dat de Algemene Vergadering decharge heeft verleend aan de leden van de Raad van Bestuur en stelt vervolgens aan de orde:

4b. Decharge leden Raad van Commissarissen

De voorzitter verzoekt mevrouw De Zwaan om, conform artikel 14 sub d van de statuten van Triodos Bank, namens de aandeelhouder haar stem uit te brengen met betrekking tot het verlenen van decharge aan de leden van de Raad van Commissarissen voor het door hen uitgeoefende toezicht gedurende het afgelopen boekjaar, zoals dit blijkt uit het jaarverslag 2018 en de mededelingen die zijn gedaan tijdens deze vergadering.

Mevrouw De Zwaan geeft aan dat SAAT voor decharge van de leden van de Raad van Commissarissen stemt met een uitdrukkelijk woord van dank aan de leden van de Raad die steeds met veel inzet en commitment hun rol vervullen. Een aantal leden heeft om goede redenen afscheid genomen van het vervullen van hun betekenisvolle rol, te weten mevrouw Van der Weerd, de heer Philipp en de heer Page. Zij worden uitdrukkelijk bedankt voor hun inzet in de afgelopen periode.

De voorzitter constateert dat de Algemene Vergadering decharge heeft verleend aan de leden van de Raad van Commissarissen.

5. Herbenoeming van de externe accountant Triodos Bank N.V.

In de Algemene Vergadering van 2015 is PWC tot externe accountant benoemd voor een periode van 4 jaar. Gezien de wijze waarop PWC de werkzaamheden heeft uitgevoerd en aansluit bij de business principes en kernwaarden van Triodos stelt de Raad van Commissarissen voor om PWC opnieuw voor een periode van 4 jaar te benoemen als externe accountant van de bank met ingang van boekjaar 2020. Op advies van de Audit and Risk Committee is besloten dit voorstel aan de Algemene Vergadering voor te leggen. De benoeming betekent het verlenen van een opdracht aan de accountantsorganisatie tot het onderzoeken van de jaarrekening van Triodos Bank over de boekjaren 2020 tot en met 2023.

Mevrouw De Zwaan geeft aan dat aandeelhouder stemt voor de herbenoeming.

De voorzitter constateert dat de Algemene Vergadering het voorstel tot herbenoeming van PWC voor 4 jaren heeft goedgekeurd.

De voorzitter schorst de vergadering voor de lunch. De vergadering wordt om 13:15 uur hervat.

De voorzitter heropent de vergadering na de lunch en stelt punt 6 van de agenda aan de orde:

6. Benoeming van de heer Nawas tot lid van de Raad van Commissarissen

De voorzitter geeft aan dat de Raad van Commissarissen graag de heer Nawas als lid voordraagt voor een termijn van 4 jaar. De Nederlandsche Bank heeft ingestemd met de voorgenomen benoeming. SAAT is eveneens bij de selectieprocedure betrokken geweest. De Ondernemingsraad heeft gelegenheid gehad om zijn standpunt te bepalen.

De Raad van Commissarissen bestaat op dit moment uit vijf leden na het aftreden van mevrouw Van der Weerd en de heer Philipps en per 18 mei uit vier leden, wanneer ook de heer Page aftreedt. De heer Nawas beschikt over uitgebreide bancaire kennis en internationale ervaring op het gebied van producten, diensten en markten. Daarnaast vertegenwoordigt de heer Nawas de missie van Triodos en brengt hij financiële kennis in. De voorzitter geeft de heer Nawas het woord voor een korte toelichting.

De heer Nawas refereert aan zijn CV als opgenomen in de toelichting op de agenda, maar voegt een persoonlijke noot toe. De heer Nawas was tot zijn aftreden vorige maand gedurende 5 jaar betrokken als lid van het Bestuur van SAAT. Door over te stappen naar de Raad van Commissarissen verwacht de heer Nawas een andere rol in te nemen waarbij de klankbord- en toezichtsfunctie nadrukkelijk van belang is. De heer Nawas geeft aan zeer gemotiveerd te zijn.

Aangezien er geen vragen zijn, verzoekt de voorzitter mevrouw De Zwaan om namens de aandeelhouder haar stem uit te brengen met betrekking tot het de voorgenomen benoeming. Mevrouw De Zwaan geeft aan dat SAAT geconfronteerd wordt met een overstap van een bestuurslid van SAAT naar de Raad van Commissarissen. Uiteraard wordt ingestemd met de voorgenomen benoeming, maar niet zonder de heer Nawas heel hartelijk te danken voor zijn inbreng en de verdieping die hij in ieder aspect op zijn eigen manier heeft ingebracht. SAAT feliciteert de Raad van Commissarissen heel hartelijk met de bewezen verdieping.

De voorzitter constateert dat de Algemene Vergadering instemt met de benoeming van de heer Nawas voor een periode van 4 jaar na afloop van de Algemene Vergadering.

7. Aanpassen beloning leden Raad van Commissarissen en commissies

De voorzitter geeft het woord aan de heer Boers, voorzitter van het Nomination and Compensation Committee. De heer Boers licht het voorstel tot aanpassing toe. De vergoeding van de Raad van Commissarissen is gedurende 6 jaar niet aangepast. De intensiteit, rol en verantwoordelijkheden zijn echter sterk uitgebreid evenals de tijdsbesteding, waardoor de beloning na 6 jaar niet meer als adequaat kan worden beschouwd en een aanpassing wordt voorgesteld. Het beloningsbeleid van Triodos Bank streeft naar een eerlijke vergoeding die recht doet aan geleverde inspanning, zich goed verhoudt met belangen van andere stakeholders en niet is gerelateerd aan de bankensector. Ten aanzien van de beloning is het de bedoeling dat deze in één keer wordt gerealiseerd. In de daaropvolgende jaren wordt gestreefd naar een jaarlijkse indexatie om te voorkomen dat er een kloof ontstaat tussen de werkbelasting en inspanningen.

Aangezien er geen vragen zijn, verzoekt de voorzitter mevrouw De Zwaan om namens de aandeelhouder haar stem uit te brengen met betrekking tot het voorstel tot aanpassing.

Mevrouw De Zwaan geeft aan dat SAAT van mening is dat het voorstel niet lichtvaardig tot zich genomen kan worden. Het onderwerp ligt gevoelig. Het beloningsbeleid is door SAAT gezien en wordt als gematigd beschouwd, onafhankelijk van resultaten en waarbij geen bonussen worden uitgekeerd. De bank is in de afgelopen jaren gegroeid en complexer geworden en de Commissarissen besteden meer tijd aan Triodos Bank en moeten beschikken over meer vaardigheden en competenties. Op basis van die overwegingen heeft SAAT geconstateerd dat het voorstel tot aanpassing een eerlijk voorstel is dat recht doet aan de inspanningen en competenties van vraagstukken en aan de verwachtingen van aandeelhouders van de kwaliteit van Commissarissen. Om die reden stemt SAAT in met het voorstel tot aanpassing.

De voorzitter constateert dat de Algemene Vergadering instemt met de toekenning van de verhoging van de beloning van de leden Raad van Commissarissen en commissies.

8. Kennisgeving voorgenomen benoeming van mevrouw Van der Weerd tot lid van de Raad van Bestuur

De voorzitter verwijst naar het besluit van de heer Aeby om na afloop van deze Algemene Vergadering zijn functie als lid van de Raad van Bestuur neer te leggen. Vanwege de groei van de organisatie en de toegenomen regelgeving met name op het gebied van Risk Management en Compliance, heeft Triodos Bank besloten om de Raad van Bestuur uit te breiden met een Chief Risk Officer, waarmee de Raad van Bestuur uit 4 leden gaat bestaan. Aan de werving van een Chief Financial Officer wordt gewerkt. De Raad van Commissarissen heeft het voornemen om mevrouw Van der Weerd te benoemen tot lid van de Raad van Bestuur. In overeenstemming met de bepalingen in de wet en de statuten van de bank geeft de Raad van Commissarissen kennis van dit voornemen aan de Algemene Vergadering. De beloning is vastgesteld in lijn met het beloningsbeleid en is terug te vinden op de website van Triodos.

De Nederlandsche Bank heeft goedkeuring verleend aan de beoogde benoeming. Ook heeft de Ondernemingsraad op basis van een gesprek met mevrouw Van der Weerd een positief advies uitgebracht met betrekking tot voorgenomen benoeming. De voorzitter geeft mevrouw Van der Weerd het woord voor een korte toelichting.

Mevrouw Van der Weerd geeft aan dat zij na vele jaren deel uitgemaakt te hebben van de Raad van Commissarissen nu de niet gebruikelijke stap wenst te maken naar lid van de Raad van Bestuur. Graag gaat mevrouw Van der Weerd de rol van bestuurder aan en geeft aan veel uitdagingen te bemerken in het meer aandacht besteden aan bestaande en nieuwe risico's. Daarnaast neemt de wetgeving en het tempo in verband hiermee toe. Dit is een grote uitdaging voor de organisatie en mevrouw Van der Weerd geeft aan met veel zin deze zaken aan te pakken om te werken aan de continuïteit.

De voorzitter geeft de aanwezigen de gelegenheid tot het stellen van vragen. Aangezien er geen vragen zijn, bevestigt de voorzitter dat de Raad van Commissarissen de benoeming per heden zal formaliseren.

De voorzitter stelt vervolgens punt 9 van de agenda aan de orde:

9. Rondvraag

De voorzitter geeft de gelegenheid tot het stellen van vragen. Elke certificaathouder mag in eerste instantie één vraag per keer stellen en wordt verzocht naam en woonplaats te noemen.

De heer Buizer (Langbroek) refereert aan de vraag van vorig jaar hoe om te gaan met de groei in het licht van de missie, waarbij geantwoord is dat de groei wordt omgezet in duurzame groei. In de NRC editie van 18 mei jl. is een artikel gewijd aan de problematiek omtrent biodiversiteit. De stelling was 'wat als wij te laat zijn met het omvormen van de economie'. Dit is strijdig met de opvattingen van het

paper omtrent de activiteiten van de bank. Wat is de inzet van Triodos en participeert zij ook in dit soort duurzame instanties?

De heer Blom antwoordt dat interviews in kranten en uitspraken leiden tot goede discussies intern. Vanuit een macro economisch perspectief blijkt onvoldoende dat alleen maar meer produceren en consumeren niet serieus genomen wordt en men eerst tegen de muur moet aanlopen voordat dit duurzaam wordt omgevormd. De visie van de heer Blom is dat de groei van Triodos Bank wellicht impliceert dat andere banken die niet participeren op het gebied van duurzame groei, kleiner worden of verdwijnen. Vanuit sector perspectief gezien, is veel gedaan op het gebied van biodiversiteit en biomassa. Hij stelt dat er zorgvuldig gekeken moet worden naar de impact op het gebied van duurzaamheid. Dit soort zaken wordt eveneens besproken tussen de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen.

Aangezien er geen verdere vragen zijn voor de rondvraag, gaat de voorzitter over tot het afscheid nemen van de afgetreden leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen. Mevrouw Van der Weerd en de heer Page zullen in een andere hoedanigheid hun werk voortzetten. Het past bij de cultuur van de Raad van Commissarissen dat leden die vertrekken nooit stoppen met hun rol als ambassadeur voor de Triodos missie.

Mevrouw Van der Weerd zal met haar motivatie en geschiktheid toetreden tot de Raad van Bestuur. De voorzitter dankt Mevrouw Van der Weerd voor al het werk dat zij heeft verricht en wenst haar veel succes in haar nieuwe positie.

De heer Page zal aftreden als lid van de Raad van Commissarissen als gevolg van de context van Brexit. De voorzitter spreekt zijn waardering uit voor de brede blik van de heer Page, zijn ingebrachte kennis en zijn persoonlijke inbreng. De heer Page zal de nieuwe entiteit in Verenigd Koninkrijk bestuurlijk leiden als 'non-executive chair' van de Board en zorgdragen voor de continuïteit van het bankbedrijf en de missie. De voorzitter dankt de heer Page voor de bijdrage en wenst hem heel veel succes in de volgende functie bij Triodos Bank.

De voorzitter staat stil bij het vertrek van de heer Philipp, die vanaf mei 2015 lid was van de Raad van Commissarissen en zitting had in het Nomination and Compensation en de Audit Risk Committee. Wegens zijn aanstelling als Staatssecretaris van Financiën van Sleeswijk Holstein heeft hij zijn functie moeten neerleggen. De heer Philipp zal de missie van Triodos op een andere plek voortzetten. De voorzitter dankt de heer Philipp hartelijk voor alle bijdragen, zijn scherpe inzichten en zijn rol als mens: smart, nice and engaged.

De heer Philipp spreekt een woord van dank en memoreert aan het moment waarop hij het aanbod kreeg om de positie als staatssecretaris in te vullen, hetgeen impliceerde dat hij niet langer zitting kon hebben in de Raad van Commissarissen. Het aftreden was geen gemakkelijk besluit, maar in zijn nieuwe functie kan hij vanuit de politiek en de financiële industrie een bijdrage leveren aan een duurzame wereld. De heer Philipp dankt zijn collega's voor de afgelopen 4 jaar en wenst hen en Triodos Bank veel succes.

Tenslotte richt de voorzitter een woord van dank aan de heer Aeby die na 21 jaar afscheid neemt als lid van de Raad van Bestuur. De heer Aeby wordt door de voorzitter bedankt voor het formidabele werk dat hij heeft verricht. De voorzitter geeft aan graag op zijn dankwoord terug te komen wanneer de gelegenheid zich voordoet om feestelijk en persoonlijk afscheid te nemen van de heer Aeby.

Sluiting

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun bijdragen en sluit de vergadering.

A.J. de Geus
voorzitter van de
Raad van Commissarissen

J.G.J.M. de Zwaan
voorzitter van het bestuur van
Stichting Administratiekantoor

J. van der Velden
Notulist

